



Gotiikkaa ja jugendia rinnakkain Náměstí Republikyillä.

Mustaa huumoria ulkoilmamuseossa PRAHA

12.11.2017 6.00

Praha on kuuluisa upeasti säilyneestä arkkitehtuuristaan, romanttisista maisemistaan ja tietenkin samettisista tšekkiläisistä oluista. Se on myös modernin taiteen kauhukakaran, David Černýn kaupunki.

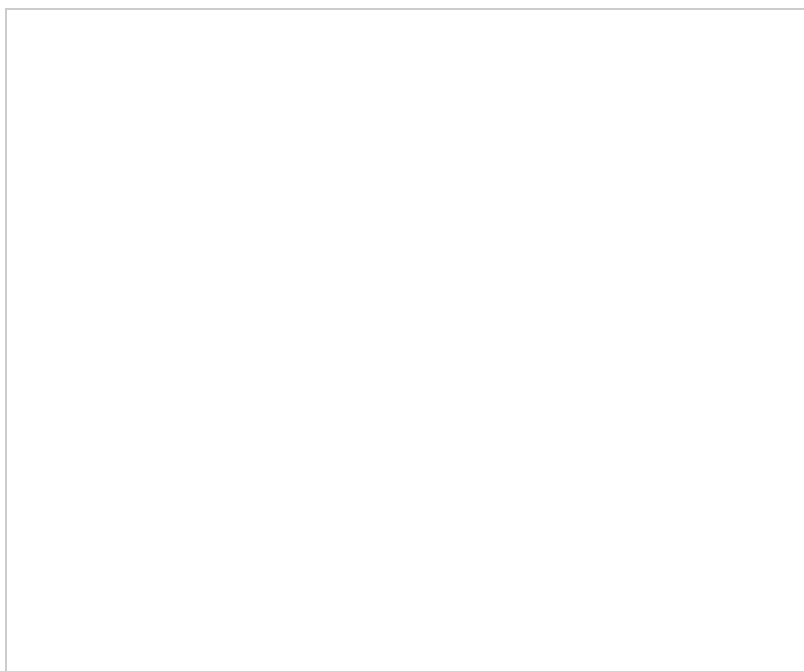
Teksti ja kuvat: MIKA SÄTERI

Tšekkiläiselle taiteelle on 1900-luvulla ollut tyypillistä absurdius ja traagisuus, mutta myös nauru: absurdit tilanteet on esitetty koomisessa valossa. Kirjallisuuden puolella tähän perinteeseen voidaan liittää kaupungin suuri poika **Franz Kafka**, vaikka hän olikin saksankielinen juutalainen.

Valtaväestöön kuuluneita ironian taitaneita kirjailijoita ovat Brnossa syntyneet ja Prahaan opiskelemaan muuttaneet **Bohumil Hrabal** ja **Milan Kundera**, joiden kummankin kirjallinen ura hankaloitui Prahan kevään 1968 jälkeen. Hrabal joutui sensuurin uhriksi, mutta jäi Prahaan, Kundera taas joutui pakenemaan Ranskaan.

Matkailijalle tutuimmaksi tulee **Jaroslav Hašekin** veijariromaanin nimihenkilö kunnon sotamies Švejk. Ensimmäiseen maailmansotaan sijoittuva romaani herätti närää ja syytti jopa kirjarovioita, koska siinä pilkattiin armeijaa ja virkamiehiä.

Matkailijoiden suosimilla alueilla liikkuessaa saa vaikutelman, että joka toisessa korttelissa on sotamies Švejkin nimellä ratsastava *hospoda* eli olutkapakka. Švejkin kantakapakka U Kalicha, 'pikari', ei kuitenkaan ollut mikään näistä Vanhankaupungin tai Malá Stranan Švejk-kuppiloista, vaan se sijaitsee uuden kaupungin puolella ja elää paksusti matkailusta.



Nykytaiteen kentällä samaa, arkoja aiheita leikkisästi käsittelevää perinnettä jatkaa **David Černý**. Sama mies, joka oli kolme vuotta sitten kohua herättäneen ja osittain sensuroidun *Entropa*-teoksen taustalla. EU:n ministerineuvoston seinällä olleessa teoksessa valtioita esitettiin ironisten stereotyyppien kautta. Suomi oli liskojen yötä viettävä haulikkomies, Bulgaria taas turkkilainen vessa.

Kaiken kruunasi huijaus teoksen tekijöistä: teoksen taustalla väitettiin olevan yksi taiteilija kustakin EU-maasta, vaikka tekijä siis oli Černý avustajineen. Černý tarkoittaa mustaa ja miellelyhtymä hänen huumorinsa sävyyn on ilmeinen, mutta hän on Prahan julkisen tilan lempilapsi.

Kaupunkia voikin lähestyä Černýn julkisten teosten kautta, ja samalla tulee nähdä Prahan upeaa arkkitehtuuria ja romanttisia maisemia. Taidekävelyn voi aloittaa aivan keskustan ytimestä.

Václavin aukion yläpäässä, kansallismuseon edustalla seisoo pakanaveljensä tappaman marttyyrin, Pyhän Václavin ratsastajapatsas, joka on suosittu kohtaamispaikka. Vuonna 1913 pystytetty patsas on nähnyt niin Tšekkoslovakian itsenäisyysjulistuksen vuonna 1918 kuin Prahan kevään väkivaltaisen kukistamisen ja sitä protestoineen **Jan Palachin** polttoisemurhan. Ratsastajapatsaan edustalla ovat hänen ja toisen polttoisemurhan tehneen opiskelijan **Jan Zajíkin** muistolaatat.

Hieman katseilta piilossa Lucerna pasažin ostoskäytävällä aukion keskivaiheilla on toinen, Černýn versioima ratsastajapatsas. Pyhä Václavia muistuttava hahmo ratsastaa katosta vääripäin roikkuvalla kuolleella hevosella. Esikuvullaan leikkitelevän teoksen on tulkittu kommentoivan maan nykypolitiikkaa.

Kaupungin ytimestä on lyhyt kävelymatka Vanhankaupungin puolelle. *Hanging around* -teos yllättää Husova-kadulla: kadun päällä kattojen korkeudella roikkuu hyvin pukeutunut vanhempi herrasmies, vain toisella kädellä palkissa - ja kenties elämässä - kiinni. Silti hän katselee levollisen näköisenä alaviistoon, toinen käsi rennosti taskussa.

Toinen Vanhankaupungin Černý sijaitsee Vltava-joen ja sen kuuluisimman sillan Kaarlensillan lähellä Anenské náměstílla. Hätkähdyttävässä *Embryo*-teoksessa teatterin ränni pullistuu keskeltä sikiöksi, joka hohtaa punasävyisenä pimeässä.

Kaarlensilta on Prahan suosituin nähtävyyksien täynnä ihmisiä ja rihkamakauppiaita, mutta ruuhkasta huolimatta sen yli kannattaa kerran matkan aikana kävellä. Sillan toisella puolella sijaitseva Malá Strana, 'pieni puoli', on viehättävä ja romanttinen paikka Vltava-joen ja Prahan linnan välissä. Siellä on puistoja, komeita barokkipalatsia ja "Prahan Venetsia", Vltavan ja Čertovka-kanavan välinen alue.

Čertovkaa seurailleen näkee myös pari Černýn teosta. Kaarlensillan eteläpuolella aukeaa vehreä Kampan puisto, jossa taapertaa kasvottomia jättivauvoja.

Sillan pohjoispuolella on yksi Černýn tunnetuimmista teoksista: Kafka-museon edustalla kaksi lanteitaan pyörittävää pronssista miestä virtsaa Tšekin kartan muotoiseen altaaseen, toinen idästä ja toinen lännestä. Puistossa käytyään onkin helppo keksiä ainakin yksi ilmeinen tulkinta teokselle, toinen lienee viittaus maan natsi- ja neuvostomiehityksiin.

Kierroksen viimeinen Černý tarjoaa kokonaiskuvan kaupungista. Tämä on ainoa installaatio, joka ei ole kävelymatkan päässä, vaan edellyttää lyhyen metromatkan. Metroasemat itsessäänkin ovat näkemisen arvoisia, ja matkalla voi opetella tšekin ääntämystä nauhoitusten perässä. Pois jäädään A-linjan pysäkillä nimeltä Jiřího z Poděbrad. Samaisen hussiittikuninkaan mukaan nimetyn aukion maamerkki on monumentaalinen moderni kirkko.

Žižkovin tv-torni löytyy, kun kävelee puiston poikki kirkon taakse ja vielä korttelin verran eteenpäin. Talojen takaa kohoava itäeurooppalaisella tavalla huikean futuristinen tv-torni yllättää ensin arkkitehtuurillaan. Hetken päästä silmiä täytyy hieraista uudelleen: jälleen noita kasvottomia jättivauvoja, mutta nyt konttaamassa tornia ylöspäin.

Kierros saa komean päätöksen, kun tekee kuin vauvat ja kiipeää torniin ihastelemaan Prahaa uudesta vinkkelistä.

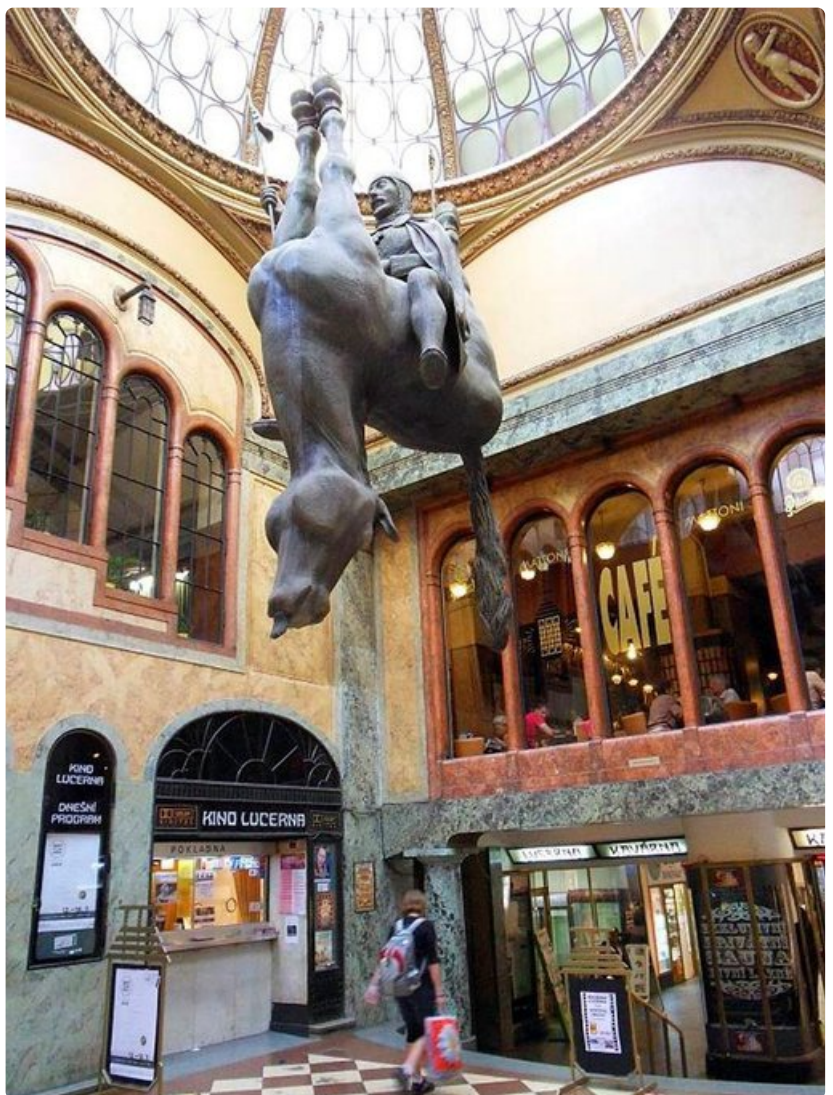
PLUSAT

- o Edulliset ja viihtyisät ravintolat ja baarit
- o Käveltävän kokoinen keskusta ja autoton Vanhakaupunki
- o Lyhyt lento ja toimiva julkinen liikenne

MIINUKSET



Vanhankaupungin aukio houkuttelee kauneudellaan.



Černýn versio ratsastajapatsaasta.

- o Varottava huijaavia ravintoloita ja takseja
- o Väentungos etenkin Vanhankaupungin aukion, Kaarlensillan ja linnan välillä
- o Öykkäröivät olutturistit

FAKTAT PRAHA

Tšekin pääkaupunki ja suurin kaupunki

Asukasluku: 1,3 milj. as.

Matkailijoita vuosittain: n. 4 milj.

Aikaero Suomeen: -1 tunti

Valuutta: koruna, CZK, 1 €=25,76 CZK

Lentoaika: n. 2 tuntia

Miten pääsee: Muun muassa Finnair, Czech Airlines ja Norwegian lentävät Helsingistä Prahaan.



Cernýn vauvat kiipeilevät tv-tornissa.



Cernýn tulkinassa Tšekkiin virtsataan idästä ja lännestä.



Vanhankaupungin raatihuoneen astronominen kello on vuodelta 1410.



Hanging around - elämää kuilun partaalla.



Moderni Herran siunatun sydämen kirkko on Jirího z Podebradin -aukion maamerkki.



Frank Gehryn suunnittelema Tanssiva talo Vltavan rannalla.